

A New Environmental Ethics: The Next Millennium for Life on Earth

PREDGOVOR

S knjigo, ki jo imate pred seboj, bi vam rad pokazal vaše mesto v svetu. Spoznavali boste, kdo ste, kje ste in kaj naj bi delali. Poglobljali se boste v najbolj pomembno vprašanje o naravi: kako jo vrednotiti. To pričakujem. A morate zavedati, da je knjiga le uvod, zgolj prvi korak. Če boste knjigo prebrali, vam zagotavljam, da bo to za vas odličen začetek poznavanja etike narave in okolja.

Mnoge teme, ki jih obravnavam na kratko, in nimajo jasnih zaključkov, vas bodo morda razočarale. Pri uvajanju na neko področje je vedno tako. Tudi sam sem se na svoji poti srečeval z razočaranji. Seznanji virov zato niso namenjeni le utemeljitvi navedb, ampak so hkrati predlogi za poglobitev znanja – bodisi iz radovednosti ali potrebe za pripravo raziskovalnih nalog. Iz njih boste ugotovili, da je bila o marsikateri temi, ki je tu morda opisana le v enem samem odstavku, napisana cela knjiga.

Virov je precej več, kot jih običajno najdete v podobnih besedilih, zato so namesto na koncu knjige zapisani na koncu vsakega poglavja. Pričakujem, da boste s poglobitvijo v besedila dodatnega branja vsaj nekoliko potešili vaše razočaranje. Seznamov knjig nikar ne preskakujte, saj vam bo gotovo kakšen naslov padel v oči. Presenečeni boste nad spoznanjem, koliko se dogaja na področju narave in okolja. Tudi meni bo ljubše, če boste besedila te knjige uporabljali vzporedno z mnogimi odličnimi deli s področja etike narave in okolja, in ob tem primerjali raznolikost mišljenja mnogih avtorjev.

Namesto študijskih vprašanj na koncu poglavij boste vprašalne stavke pogosto zasledili med besedilom.

Vzemite jih kot študijske. Uporabite jih pri vašem skupinskem ali pedagoškem delu. Če vam bo uspelo odgovoriti na vsaj polovico zastavljenih vprašanj, ste na dobri poti – ali vsaj na dobri polovici poti.

Rad bi vas opozoril na bibliografska poglavja na spletni strani Mednarodnega združenja za etiko narave in okolja (International Society for Environmental Ethics). Ta etika govori o naravi tam zunaj, o omrežju življenja, ki je sicer neodvisno, a zelo sorodno z življenjem človeških bitij. Žal danes življenje in pogled na svet oblikuje elektronsko omrežje interneta. Študentje bi morali biti okoljsko ravno tako pismeni, kot so računalniško. Za boljše obvladovanje tal pod nogami so med besedilom navedeni mnogi konkretni primeri. Še več jih boste našli v omenjenih referencah in spletnih straneh. Čeprav boste morda mislili, da je v knjigi navedeno več kot dovolj dodatnih virov, boste presenečeni nad desetlinami tisočev referenc, ki jih boste našli na spletnih mestih.

Naslednje razočaranje bo morda spoznanje o našem svetu, v katerem je klic po etiki narave in okolja postal nujnost. V začetku jo boste sicer povezali z medvedi, pticami ali neokrnjeno naravo. To res obravnava, a hitro boste prešli na vprašanja o industriji, kmetijstvu, zakonodaji, vožnji z avtomobilom, recikliranju, organski prehrani, o globalnem kapitalizmu, revščini in bogastvu. Včasih se zdi, da nismo sposobni urediti niti ene stvari, če sočasno ne uredimo vseh. Branje te knjige vam lahko zbudi brezup. Vsi se zavedmo, da smo v okoljski krizi. Zapomnite si, da na podlagi etike narave in okolja lahko krizo rešujemo. Zato ne pričakujte, da stopate na lahko pot.

Pri pisanju vsakega obravnavanega problema sem se trudil, da bi prikazal nasprotujoča si mišljenja. S tem sem želel pokazati, da gre za zapletene vsebine. Mnogi stavki vsebujejo besede „morda“ ali „domnevno“.

Gre za namig, da obravnavam tudi nasprotno mnenje, ki je podprto z ustreznimi referencami. Še več alternativnih pogledov boste našli, če boste pogledali vsebine dodatnega branja.

Pri pisanju seveda ne morem biti nevtralen (pisatelji so redko nevtralni). Prvič, če avtor ne bi trdil, da je področje pomembno, pisanje ne bi imel smisla; z vso preciznostjo mora izbrati, kaj od tega kar misli, je res pomembno. Drugič mora bralce z vsebino vznemiriti, študentom pa vcepiti radovednost za tako pomembno področje. In tretjič, kot učitelj mora avtor besedila usposobiti učence tako, da bodo ti postali učitelji naslednjim generacijam.

Človekov um se ukvarja z idejami, ki se prenašajo med nami. V 2. poglavju knjige bomo ugotovili, da nas prav ta proces bistveno loči od ostalih živali naravnega sveta. Naše izobraževanje je bolj ali manj prenašanje in vrednotenje idej, ki prehajajo z ene generacije na drugo. To nam zbudi iskanje novih znanj in modrosti. Če se tok prenosa umskih dosežkov pretrga, v nekaj desetletjih izginejo kulturni dosežki tisočev let. Sedanja generacija ljudi ima v izobraževalnem sistemu dostop do večjega števila idej kot vse dosedanje generacije skupaj. Stojimo na ramenih velikanov, je rekel Newton. Zganite se. Raziskujete svet okrog sebe in svoje mesto v njem.

Holmes Rolston, III

Mnenja o knjigi

„Tak uvod v etiko narave in okolja lahko napiše samo Holmes Rolston. Prepričljivo neposreden in poetično navdahnjen bo pritegnil nove generacije na področje, ki ga je soustvarjal.” - Dale Jarieson, Univerza New York.

Etika narave in okolja Holmsa Rolstona je novost v najboljšem pomenu besede: poštena in sveža ocena o tem, kje smo in kam smo usmerjeni. Prav tako kaže na izkušnost v najboljšem pomenu besede. Pride čas, ko se ozremo na prehojeno pot in razloge zanjo; kaj smo dosegli in kaj zagovarjamo. To je Rolstonov čas in njegov glas bo še dolgo odmeval v prihajajočih generacijah.” David Schmitz, Univerza v Arizoni.

„Knjiga je v jedrnatem jeziku enega najboljših mislecev s tega področja uvod v etiko narave in okolja, ki je ni mogoče spregledati.” Wills Jenkins, Univerza Yale.

S svojo značilno ostrino je Rolston ponovno dokazal svojo odličnost preiskovanja morale. Njegova nova knjiga ni le pregled dostopne literature s področja etike narave in okolja, ampak prepričljiv dokaz, da se je treba truditi za bolj zeleno moralo, ki spoštuje vsako življenje. Zgleden primer branja za študij etike narave in okolja.” Ben Dixon, Državna univerza Stephen F. Austin.

Sredi preteklega stoletja se ni nihče oziral naprej in predvideval obsega in pomembnosti ukvarjanja z okoljsko krizo. Danes, več kot desetletje po vstopu v novo stoletje, okoljske krize nihče več ne more prezreti.

„Nova etika narave in okolja: za življenje na Zemlji v novem tisočletju”, prinaša jasne, močne in občasno čustvene misli enega najbolj spoštovanih filozofov, ki pišejo o etiki narave in okolja. Rolston, zgodnji in vodilni pionir raziskovanja moralnega odnosa med človekom in Zemljo, je prečesal ves spekter stališč s področja okoljske etike. Ta knjiga ni le enostavna pregledna presoja. Prinaša nam kritične ugotovitve akademskih raziskav in dognanj. Pridobljene izkušnje usmerja v predloge za načrtovanje prihodnosti. Usmerjena in v prihodnost zazrta analiza predstavlja nujno dopolnilo vsakemu uravnoteženemu besedilu ali pregledu s področja etike narave in okolja. Bralce poučuje in spodbuja, da bi postali odgovorni Zemljani in odgovorno živeli v svojem okolju. Le na ta način si lahko pomagamo, da bo naša prihodnost taka, kakršno si želimo.

Holmes Rolston III je ugledni univerzitetni profesor filozofije na Državni univerzi Colorado v Fort Collinsu, ZDA.

(noemis.jarina.org 2013-10-14)